

R. Johanan said: What is illustrative of the verse, Happy is the man that feareth alway, but he that hardeneth his heart shall fall into mischief?

The destruction of Jerusalem came through a Kamza and a Bar Kamza;

the destruction of Tur Malka came through a cock and a hen;

the destruction of Bethar came through the shaft of a leather.

The destruction of Jerusalem came through a Kamza and a Bar Kamza in this way.

A certain man had a friend Kamza and an enemy Bar Kamza. He once made a party and said to his servant, Go and bring Kamza. The man went and brought Bar Kamza.

When the man [who gave the party] found him there he said, See, you tell tales about me; what are you doing here? Get out.

Said the other: Since I am here, let me stay, and I will pay you for whatever I eat and drink.

--

He said, I won't.

Then let me give you half the cost of the party.

No, said the other. Then let me pay for the whole party.

He still said, No, and he took him by the hand and put him out.

Said the other, Since the Rabbis were sitting there and did not stop him, this shows that they agreed with him. I will go and inform against them, to the Government.

He went and said to the Emperor, The Jews are rebelling against you.

He said, How can I tell?

He said to him: Send them an offering and see whether they will offer it [on the altar]. So he sent with him a fine calf.

While on the way he made a blemish on its upper lip, or as some say on the white of its eye, in a place where we [Jews] count it a blemish but they do not.

The Rabbis were inclined to offer it in order not to offend the Government.

Said R. Zechariah b. Abkulas to them: People will say that blemished animals are offered on the altar.

They then proposed to kill Bar Kamza so that he should not go and inform against them, but R. Zechariah b. Abkulas said to them, Is one who makes a blemish on consecrated animals to be put to death?

R. Johanan thereupon remarked: Through the scrupulousness of R. Zechariah b. Abkulas our House has

been destroyed, our Temple burnt and we ourselves exiled from our land.

א"ל לא. שניקנה לך: א"ל. איזה ישיגה לך דמי פלגא סעודתך: איכול קורנא. מלשנות: קורנא. קרנן להקריב על גבי המזבח דקיימא לן איש איש לרבות את עובדי כוכבים שונדריים נדרים ונדבות כשראל (מילין דף יג:). כניב ספסיס. שפה העליונה: לדידהו לא הוי מומא. להקריב לגובה צמח דידהו אלא מחוסר אבר: דוקין. עילי'ה כמו הנוטה דלוק (ישעיה מ): יאמרו ממטיל מוס בקדשים יהרג. שיהו סבורין שבשעיל שהטיל מוס בקדשים ועבר על מוס לא יהיה צו (ויקרא כג) נהרג: ענוטנוסו. סבלנומו שסבל את זה ולא הרגו: שדא גירא למורה. לקסוס קסס כשהיה סמוך לירושלים: הסא ינוקא הוה מנגנס בלישניה לא גרסינן: ביד עמי ישראל. על ידי עמי ישראל: ולכפורי ידיה. לקנח ידיו: נקדה. נקדה לשון מקדירין כהנים (עירובין דף נח.). נקדה לו חמה זכרה בשצילו במסכת תענית (דף כ:). זילתו. זליית של טליתו: נגדרה על גבי כרים וכסתוס. שלח היה מהלך אלא על גבי מילת: ואיכא דאמרי. בן זליית שמו ולמה נקרא שמו הכסת שהיתה כסתו כסא שלו מוטלת בין גדולי רומי כשהיה הולך ברומי להקביל פני קיסר: הוו להו להך תלתא עמירי מימי ושערי ותמרא וזיבי למין כל בני העיר עשרים ותד שאת: בריוני. אנשים ריקים ופוחזים למלחמה: אמרו להו רבנן. להך בריוני: לא מסתייעא מילתא. ללחא. קמו. בריוני: קלינוס להך אמברי. לאורות המנוחה ועליס כדי שילחמו: סמידא. סלת: חיוורא. פת נקיה: גושקרא. פת קינר שזוהי: פרה. פרש של גללי צמחה: ומסה. ממתת איסטינוסות: גרוגרוס. מלוחס שנשאר לרבי דלוק שנמך את מימיה ומלחמה היא ולחלה לרעובנה ומירח החולי של רבי דלוק שנכנס בגרוגרת טעמה ומתה באסטינוסות: הוה מסחוי. בגרונו: מאבראי. ממתת שהיה כחוש: פי הוה בריא. כשגמר תעניתו ורצה להצרות עצמו: הוה מייסי ליה גרוגרוס. תאניס יבשן מפני שלח היה יכול לנלוט דבר עבה והיה מונך את מימיה ומשלך הגרוגרות: אבא סיקרא. קן שמו: שלח ליה. רבן יוחנן בן זכאי תא לנבאי בלנעא: אמר ליה. רבן יוחנן בן זכאי: עד אימתי עבדיפו הכי. דלא שבקימון לאשלומי: חוי לי תקנתא לדידי. שניחוי ללח מן העיר: נקוט נפשך בקלירי. החוק עמך כחולה הולא קול שאתה חולה: לישילו בך. כמו שאתה גוסס: ואייסי מידי סריא. דבר מקריח כגון נצילה: ואגני גבך. והשכב במטמך עמך שיאמרו מת הוא ומסריח ככר: ולישילו בך הלמידך. יבסו מתת רגלי מטמך לשאת ולא ייחוו אחריס לשאת דלינון ידעין דמיא קליל ממתת: בעו. הך בריוני: למדקריה. ברמיחיס שמה מעריס הוא: אמר להו. אבא סקרא: יאמרו. הרומיים עלינס שאפילו רבן דקרו: למדיחפיס. אולי יעק: דלאו מלכא אגא. והתעללת צי: איברא

מוסף רש"י

המשך עמוד קודם
לקח מסיקריקין. מנגון נכרי הורג נפשות על עסקי ממון שאומרו לו שא קרקע זו ויחמינו, ומתה ולא הוה חמה, לפילי לנדי' מלחיה וכן וצני' וצני' מלחיה ויהי לא היה ממנו (רשב"ם ב"ב ח:). לקח מן האישי. מן העגל. כל הקטועים משועבדים למנות אשמו והיס ולמחר אס עינת או ירשנו מעורף מלקוחות אס לא תמלא בני חורין, שן כח לה כל נכסי אחריו ויכריח למתוך כמס' כמות (א) רוחר. זה הלקח, ולקח מן האשה. מן כל דבר מועט ויקנמו לו, כדי שלא תעורף ממנו חוב כחונכה (רשב"ם ב"ב ח:). מקחו בטל. לא בטל בטל ממנו. של וכן שיהי בעל זה הלקח את הפירות, שהי המכר לו כל זמן שלא מתגרס האשה ולא יבא וכן גיטי כחונכה וכו' ואפי' שמשועבדין לאשה אלא דלמי אפי' שיעור שכולל לנרין מן השניע וזנה לננות כחונכה, הלקח הוא מקחו בטל אחר ולקח מן האשה קאי, דהוי בעל לגיטי האשה נכח, ושכחא לננות כחונכה מטרופ ממנו, דמי אמרי נחת רוח עשיתי לנעלי למטר לן קרקע המשועבד לי ולא נחתי בלי להקנות לן (שם): או: מקחו בטל משמע לגיטי ואפילו נחיי בעל, וביצ' (שם) מוקמינן לה כחמת מאוחן שלח שדות, או ייחיה לה כחונכה, או כחכ לה כחון המנוסה, או שהכניסה לו שם משלה (כחונכה צה.). למחר תבענא ליה בדיא. והלקח לא קיה הסיקריקין, דהא לא מן מעות אלא גולה כחונכה, והלקח ממנו נמי לא קיה, דקרקע אינה גולה ואפי' דמריה קמא אפי', ואפילו חור ולקח מבעל הכי, כמכב לו שטר, או כחונכה או כשטר מכירה בלא מעות, דאילו מן מעות בלעל הכי קיה וכו' (רשב"ם ב"ב ח: ע"ש). ביתר. עיר גדולה והו' ישראל דרין בה (תענית כו). ע"ב שיר' לעמוד הקודם גושקרא. פת מוכין (שבח כ:).

אמר ליה לא אמר ליה יהיבנא לך דמי פלגא דסעודתך אמר ליה לא אמר ליה יהיבנא לך דמי כולה סעודתך א"ל לא נקמיה בדיה ואוקמיה ואפקיה אמר הואיל והווי יתבי רבנן ולא מחו ביה ש"מ קא ניחא להו איזיל איכול בהו קורצא בי מלכא אזל אמר ליה לקיסר מרדו בך יהודאי א"ל מי יימר א"ל שדר להו קורבנא חזית אי מקרבין ליה אזל שדר בדיה עגלא תלתא בהדי דקאתי שדא ביה מומא ב"ב בניב שפתים ואמרי לה בדוקין שבעין דוכתא דלירדן הוה מומא ולירדהו לאו מומא הוא סבור רבנן לקרוביה משום שלום מלכות אמר להו רבי זכריה בן אבקולס יאמרו בעלי מומין קריבין לגבי מזבח סבור למיקטליה דלא ליזיל ולימא אמר להו רבי זכריה יאמרו מטיל מוס בקדשים יהרג אמר רבי יוחנן ענוותנותו של רבי זכריה בן אבקולס החריבה את ביתנו ושרפה את היכלנו והגליתנו מארצנו שדר עלוייהו לנירון קיסר כי קאתי שדא גירא למורה אתא נפל בירושלים למערב אתא נפל בירושלים לארבע רוחות השמים אתא נפל בירושלים א"ל לינוקא פסוק לי פסוקך אמר ליה יונתתי את נקמתי באדום ביד עמי ישראל וגו' אמר קודשא בריך הוא בעי לחרובי ביתיה ובעי לכפורי ידיה בההוא גברא ערק ואזל ואייגיד ונפק מיניה ר"מ שדריה עלוייהו לאספסינוס קיסר אתא צד עלה תלת שני הוו בה הנהו תלתא עתירי נקדימון בן גוריון וכן כלבא שבוע וכן ציצית הכסת נקדימון בן גוריון שנקדה לו חמה בעבורו בן כלבא שבוע שכל הנכנס לביתו כשהוא רעב ככלב יוצא כשהוא שבע בן ציצית הכסת שהיתה ציצתו נגדרת על גבי כסתות איכא דאמרי שהיתה כסתו מוטלת בין גדולי רומי חד אמר להו אנא זיינא להו בחיטי ושערי וחד אמר להו בדחמרא ובדמלחא ומשחא וחד אמר להו בדציבי ושכחו רבנן לדציבי דרב חסדא כל אקלידי הוה מסר לשמיעיה בר מדוציבי דאמר רב חסדא א"אכלבא דחיטי בעי שיתין אכלבי דציבי הוה להו למיזן עשרים וחד שתא הווי בהו הנהו בריוני אמרו להו רבנן ניפוק ונעבדי אמרו להו רבנן לא מסתייעא מילתא קמו קלנהו להנהו אמברי דחיטי ושערי והוה כפנא מרתא בת בייתוס עתירתא דירושלים הווי שדרתה לשלוחה ואמרה ליה זיל אייתי לי סמידא אדאזל אידבן אתא אמר לה סמידא ליכא חיוורתא איכא אמרה ליה זיל אייתי לי אדאזל אידבן אתא ואמר לה חיוורתא ליכא גושקרא איכא א"ל זיל אייתי לי אדאזל אידבן אתא ואמר לה גושקרא ליכא קימחא דשערי איכא אמרה ליה זיל אייתי לי אדאזל אידבן הוה שליפא מסאנא אמרה אפוק ואחוי אי משכחנא מידי למיכל איתוב לה פרתא ככרעא ומתה קרי עלה רבן יוחנן בן זכאי הרכה בך והענוגה אשר לא נסתה כף רגלה איכא דאמרי גרוגרות דר' צדוק אכלה ואיתניסא ומתה דר' צדוק יתיב ארבעין שנין בתעניתא דלא ליחרב ירושלים כי הוה אכיל מידי הוה מיתחוי מאבראי וכי הוה בריא מייתי ליה גרוגרות מייך מייהו ושדי להו כי הוה קא ניחא נפשה אפיקתה לכל דהבא וכספא שדיתיה בשוקא אמרה האי למאי מוכעי לי והיינו דכתיב ככספם בחוצות ישליכו אבא סקרא ריש בריוני דירושלים בר אחתיה דרבן יוחנן בן זכאי הוה שלח ליה תא בציעא לגבאי אתא א"ל עד אימת עבדיתו הכי וקטליתו ליה לעלמא בכפנא א"ל מאי איעביד דאי אמינא להו מידי קמלו לי א"ל חוי לי תקנתא לדידי דאיפוק אפשר דהוי הצלה פורתא א"ל נקוט נפשך בקצירי וליתי כולי עלמא ולישיילו בך ואייתי מידי סריא ואגני גבך ולימרו דנח נפשך וליעיילו בך תלמידך ולא ליעול בך איניש אחרינא דלא לרגשן בך דקליל את דאינהו

עגלא תלתא. כמו ושלישים על כולו (שמות יד) וכמו עגלה משולשת ואיל משולש (נדרשית טו) פי' נריס ועוז ויש מפרשים שלישי לנצטן ולא יתכן דלמרינן כפרק ארבע מימות (סנהדרין דף סה:) דהווי מצרו להו עיגלא תלתא ולא כמו שפרש שגלל שלש דהא כסוף פרק רבי אליעזר דמילה (שבת דף קלו.) אמר עבד להו עגלא תלתא ציומא דשבעא פירוש יוס שציעי לליתו: א'י

גליון הש"ס

רש"י ר"ה גושקרא פת קיבר. עין שנת דף כ ע"ב נכסי דיה גושקרא:

לעוי רש"י

טיל"א. קרום עין הפוגע בראיה. שאומרידי"ר. משני, בעל איכות מחוזה.

1. ונתתי את נקמתי באדום ביד עמי ישראל ויעשו באדום כאפי ונקמתי וידעו את נקמתי באם אדני אלהים: יחוקאל כה די 2. הריהו קר והענוגה אשר לא נסתה כף רגלה היצב על הארץ מהתענג ומרר תרע עינה באיש ודקה ובבנה ובבקה: דברים כה נו 3. כקפם בחוצות ישליכו ויהבם לנהו יקיה כספם חוהבם לא יוכל להצילם ביום יבירת יי נפושם לא ישבעו ומעיהם לא ימלאו כי מוכשול עותם יקיה: יחוקאל ז ט

גליון הש"ס

רש"י ר"ה גושקרא פת קיבר. עין שנת דף כ ע"ב נכסי דיה גושקרא:

לעוי רש"י

טיל"א. קרום עין הפוגע בראיה. שאומרידי"ר. משני, בעל איכות מחוזה.

ידעי דחיאי קליל ממתא עביד הכי נכנס בו רבי אליעזר מצד אחד ורבי יהושע מצד אחר כי ממו לפיתחא בעו למדוקריה אמר להו יאמרו רבן דקרו בעו למדחפיה אמר להו יאמרו רבן דחפו פתחו ליה בבא נפק כי מוטא להתם אמר שלמא עלך מלכא שלמא עלך מלכא א"ל מיחייבת תרי קמלא חדא דלאו מלכא אנא וקא קרית לי מלכא ותו אי מלכא אנא עד האידנא אמאי לא אתית לגבאי א"ל דקאמרת לאו מלכא אנא איברא

